

Stop Wapenhandel

Europees geld voor de wapenindustrie 2021-2027

De afgelopen jaren heeft de EU flink ingezet op de opbouw van gezamenlijke militaire capaciteiten en verdere militaire samenwerking binnen de EU. Financieel gezien moet vooral zijn beslag krijgen in de komende begrotingsperiode, die loopt van 2021 tot en met 2027. Een overzicht van de belangrijkste fondsen en instrumenten waar de militaire en veiligheidsindustrie de komende jaren geld van kan verwachten.

Europees Defensiefonds

Veruit het belangrijkste instrument zal het Europees Defensiefonds zijn. Dit fonds richt zich op het verstevigen van de Europese wapenindustrie, als basis voor het uitbouwen van Europese militaire capaciteiten, en nadrukkelijk op het vergroten van de internationale concurrentiepositie van deze industrie. Dit betekent dus dat er gestreefd gaat worden naar meer export van Europese wapens naar de rest van de wereld.

Het Defensiefonds kent twee poten: financiering van militair onderzoek, waarvoor al een paar pilotprojecten lopen, en financiering van ontwikkeling van nieuwe wapens. Voor dat laatste wordt van lidstaten verwacht dat zij, in wisselende samenstelling, deze projecten gezamenlijk gaan trekken, en daarvoor aanvullend geld beschikbaar stellen.

Het Europees Parlement heeft inmiddels op hoofdlijnen ingestemd met het voorstel van de Europese Commissie.¹ Volgens dit voorstel komt er €13 miljard beschikbaar voor het fonds. De implementatie wordt uitgevoerd door het Europees Defensie Agentschap (EDA).

Overige financiering

Naast het Europees Defensiefonds kan de militaire en veiligheidsindustrie de komende begrotingsperiode ook rekenen op financiering uit diverse andere instrumenten.² Voor een belangrijk deel gaat om voortzetting van of opvolgers van al langer bestaande fondsen, die met name de laatste jaren steeds vaker ook voor (para)militaire en/of veiligheidsuitgaven worden ingezet.

Onderzoek: Los van het militaire onderzoek komt er ook financiering voor veiligheidsonderzoek binnen 'Horizon Europe', het omvattende kaderprogramma voor EU-onderzoekssubsidies voor 2021-2027. Het gaat voornamelijk om toepassingen voor gebruik door bijvoorbeeld politie en grenswachten. Voor het onderdeel 'Inclusive and secure societies' komt volgens het voorstel van de Europese Commissie €2,8 miljard beschikbaar.³ Dit veiligheidsonderzoek is, mede onder invloed van de lobby vanuit de industrie, sinds 2007 opgenomen en vormde een opstapje naar het gaan financieren van militair onderzoek.

---

1 Zie: http://enaar.org/wp-content/uploads/2018/03/ENAAT-NBB-2019-1_08.03.2019.pdf

2 De beschrijving van de diverse instrumenten is, tenzij anders vermeld, gebaseerd op: Europese Commissie, Bijlage bij 'Een moderne begroting voor een Unie die ons beschermt, sterker maakt, en verdedigt: Het meerjarig financieel kader 2021-2027', COM(2018) 321 final, 2 mei 2018

3 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1540387631519&uri=CELEX%3A52018PC0435>

Interne veiligheid: Het 'Fonds voor interne veiligheid' (Internal Security Fund) is onder meer bedoeld voor het bestrijden van "terrorisme en radicalisering, georganiseerde misdaad en cybercriminaliteit". Lidstaten gebruiken het onder meer om (para)militair en veiligheidsmaterieel voor bijvoorbeeld politie en veiligheidstroepen aan te schaffen. Het voorgestelde budget is ruim €2,2 miljard.

Grensbewaking: De bewaking van de Europese grenzen (en daarbuiten) wordt steeds verder opgevoerd en gemilitariseerd. Met subsidies vanuit het nieuwe 'Integrated Border Management Fund', opvolger van het huidige Internal Security Fund – Borders, kunnen lidstaten bijvoorbeeld helikopters en schepen voor grensbewaking of biometrische identificatiesystemen aanschaffen. Het voorgestelde budget bedraagt ruim €8,2 miljard. Kandidaat-lidstaten kunnen daarnaast een beroep doen op het 'Instrument for Pre-Accession' om grensbewaking op het door de EU gewenste niveau te krijgen en zo toe te kunnen treden tot de Schengenzone met 'open' grenzen binnen de EU. Financieel gezien gaat het om een deel van de €14,5 miljard die voor het totaal van dit instrument beschikbaar komt.

Buitenlands beleid⁴: Diverse instrumenten die zich richten op uitgaven voor activiteiten buiten Europa bieden ook ruimte voor militaire en veiligheidsuitgaven. Het gaat dan met name om financiering van Europese militaire missies en van opbouw en versterking van militaire en veiligheids capaciteiten van krijgsmachten en veiligheidstroepen in derde landen. Hiermee is de afgelopen jaren al een begin gemaakt, bijvoorbeeld door de uitbreiding van het 'Instrument contributing to Stability and Peace'. Volgens de plannen van de Europese Commissie wordt dit fonds, en veel andere op buitenlands beleid gerichte instrumenten, geschoven onder een overkoepelend 'Instrument for Neighbourhood, Development and International Cooperation' met een totaal budget van €89,5 miljard. De 'European Peace Facility', met een beoogd budget van € 10,5 miljard (2021-2027), zal bijdragen aan financiering van Europese militaire operaties en van militaire opbouw in ontwikkelingslanden. Dit gaat buiten het officiële EU-budget om want met officieel EU-geld mogen geen operationele militaire uitgaven worden gedaan.

Instituties: Diverse EU-instituties kunnen vanuit hun eigen budget voor de wapenindustrie gunstige uitgaven doen. Zo voorziet het voorstel van de Europese Commissie voor grensbewakingsagentschap Frontex een forse budgetverhoging naar €11,3 miljard voor de periode 2021-2027, waarvan €2,2 miljard is gereserveerd voor materiële aankopen.

Ook kan de militaire industrie sinds 2018 een beroep doen op de Europese Investerings Bank (EIB) wanneer het gaat om 'dual-use' technologie, toepassingen die zowel militair als civiel bruikbaar zijn. Hiervoor is €2 miljard per jaar beschikbaar.⁵ De EIB werkt hiervoor nauw samen met het Europees Defensie Agentschap (EDA).

De European Space Agency tenslotte kan aan de slag met de voortzetting van het 'European Space programme', met een budget van €16 miljard. 'Veiligheid' is één van de doeleinden van het programma, waarbij bijvoorbeeld gedacht kan worden aan satellietobservatie. Veel wapenbedrijven zijn ook op de ruimtemarkt actief.

---

⁴ Zie voor een uitgebreidere toelichting op deze fondsen: Mark Akkerman, Wapens ondermijnen het ontwikkelingsbeleid, Stop Wapenhandel, februari 2019

⁵ <https://sciencebusiness.net/news/european-investment-bank-boost-loans-security-and-defence-research-eu15b>